

Силабус курсу

Фінанси

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська
справа та страхування»

Рік навчання: 2, Семестр: 3

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

ПП

Керівник курсу

к.е.н., доцент **Кульчицька Надія Євстахівна**

**Контактна
інформація**

n.kulchytska@wunu.edu.ua, +380970040508

Опис дисципліни

Курс «Фінанси» охоплює теоретичні засади та практичні основи функціонування фінансових систем, ринків та інструментів; включає вивчення принципів фінансового менеджменту, аналізу фінансових ризиків, інвестування, формування та управління капіталом.

Головним завданням курсу «Фінанси» є вивчення студентами теоретичних та методичних питань, пов'язаних із функціонуванням фінансових систем, ринків та інструментів. Студенти ознайомлюються з основами фінансового менеджменту, теоріями інвестування, методами оцінки фінансових активів, управління ризиками та фінансового планування.

Структура курсу

Години (лек./ прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Тема 1. Предмет фінансової науки	Розуміння характерних рис фінансових відносин. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінанси за сутністю, за змістом, фінанси як явище, форма фінансів. Основні ознаки фондів грошових коштів. Особливості фінансів як економічної категорії. Функції фінансів як виявлення суттєвих ознак, Тестові завдання, питання властивостей і суспільного призначення фінансів. Розподільна функція, її зміст. Механізм реалізації розподільної функції фінансів.	Тестові завдання
4/4	Тема 2. Фінансова система	Володіння поняттям сучасної фінансової системи. Структуризація фінансової системи відповідно до різних класифікаційних ознак. Внутрішня будова фінансової системи України. Інституціональна структура фінансової системи. Характеристика сфер і ланок фінансової	Дискусійні питання

		системи. Фінанси держави, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансовий ринок, міжнародні фінанси.	
2/2	Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	Вивчення фінансової політики — складової економічної і соціальної політики держави. Складові фінансової політики. Завдання і принципи фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика в умовах фінансової кризи. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму.	Усне опитування
2/2	Тема 4. Податки. Податкова система	Розуміння державних доходів і державних витрат. Фінансові ресурси держави. Джерела формування державних доходів, фактори їх зростання. Система державних фінансів за їх ієрархічним рівнем — загальнодержавні і місцеві фінанси. Сутність і функції податків. Основні елементи, які характеризують внутрішній зміст податку. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки. Елементи системи оподаткування.	Тестові завдання
2/2	Тема 5. Бюджет. Бюджетна система	Вивчення бюджету як економічної категорії та бюджету за матеріальним вираженням. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Бюджетні відносини. Розподільна і контрольна функція бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання і посилення його конструктивного впливу на реалізацію стратегії економічного і соціального розвитку України. Поняття та теоретична концептуалізація бюджетної політики. Правове оформлення та найважливіші завдання бюджетної політики. Види бюджетної політики. Бюджетна стратегія та бюджетна тактика. Бюджетний механізм, його структура, характеристика його підсистем.	Дискусійні питання
2/2	Тема 6. Державний кредит	Розуміння економічної сутності державного кредиту. Державний кредит як економічна категорія та метод мобілізації коштів. Форми прояву державного кредиту. Відмінності державного кредиту від податків. Функції державного кредиту. Роль державного кредиту у формуванні додаткових Кейси фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит. Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види.	Кейси

2/2	Тема 7. Місцеві фінанси	Вивчення місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань. Функції місцевих фінансів. Принципи організації місцевих фінансів. Взаємозв'язок з іншими ланками і суб'єктами фінансової системи країни. Фінансові ресурси місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Місцеві бюджети. Склад доходів місцевих бюджетів. Закріплені доходи. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Загальний і спеціальний фонди місцевих бюджетів.	Тестові завдання
2/2	Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди	Розуміння необхідності створення та призначення державних цільових фондів. Принципи їх організації. Сутність позабюджетних фондів як важливої складової державних фінансів. Класифікація позабюджетних фондів. Загальнодержавні соціальні фонди та їх значення для забезпечення системи соціального страхування. Суб'єкти управління коштами соціальних позабюджетних фондів. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.	Дискусійні питання
2/2	Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання	Розуміння поняття та ознаки ідентифікації суб'єктів господарювання. Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації. Функції фінансів суб'єктів підприємництва. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика. Валовий і чистий дохід. Загальний і чистий прибуток. Класифікація доходів і видатків. Фінансові ресурси. Власні і залучені грошові кошти.	Усне опитування
2/2	Тема 10. Фінанси домогосподарств	Розуміння домогосподарства як соціально-економічного утворення. Роль та завдання домогосподарства у економічному кругообігу ресурсів у секторах економіки. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин. Поняття та умови виникнення фінансів домогосподарств. Формування первинних і вторинних доходів домогосподарств. Функції фінансів домогосподарств. Фінансові ресурси домогосподарства. Планування грошових потоків у домогосподарствах. Перешкоди розвитку сімейного підприємництва.	Тестові завдання
2/2	Тема 11. Страхування. Страховий ринок	Вивчення економічної необхідності і ролі страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник,	Дискусійні питання

		застрахований, отримувач. Форми і Тестові завдання, практичні завдання методи страхового захисту. Система страхових фондів. Особисте страхування, його сутність і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.	
2/2	Тема 12. Фінансовий ринок	Розуміння фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Суб'єкти фінансового ринку. Структура фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх призначення. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів.	Усне опитування
2/2	Тема 13. Фінансовий менеджмент	Розуміння фінансового менеджменту. Теоретична основа фінансового менеджменту. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Поняття фінансового рішення. Характеристика процесу розробки та реалізації фінансових рішень. Концептуальні підходи до прийняття рішень. Етапи та складові процесу підготовки, прийняття та реалізації фінансових рішень. Поняття та функції роботи керівника.	Тестові завдання
2/2	Тема 14. Міжнародні фінанси	Розуміння міжнародних фінансів. Світова фінансова система. Суб'єкти світових фінансів. Форми реалізації світових фінансів. Міжнародні фінанси як економічна категорія. Зовнішня форма вияву міжнародних фінансів. Функції міжнародних фінансів.	Дискусійні питання

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Біляк Ю.В., Тітенко З.М. Податкова система: навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2021. 633 с.
2. Дем'янишин В.Г., Кириленко О.П., Лободіна З.М. Бюджетна система: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 624 с.
3. Дем'янишин В., Лободіна З., Кізима Т. Організаційно-методичні засади вдосконалення планування видатків бюджету держави на соціальний захист сімей з дітьми. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 1 (95). С. 69-85.
4. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>
5. Каламбет С.В., Іванов С.В., Півняк Ю.В. Фінанси підприємств. Практикум: навч. посіб. Дніпро. 2022. 240 с.
6. Кізима Т., Горин В. Видатки бюджету на надання житлових субсидій та їх вплив на суспільний добробут. *Галицький економічний вісник*. 2020. Том 64. № 3. С. 96-106.
7. Кнейслер О., Спасів Н., Кізима Т. Фінанси об'єднаних територіальних громад у фінансовій системі України. *Світ фінансів*. 2020. Вип. 1 (60). С. 8-19.

8. Коваленко Н. П. Фінансовий менеджмент: сучасні підходи. Львів: Літературна агенція "Наука", 2020. 312 с.
9. Коваль С.Л., Грицишина Л.І. Особливості формування фінансових ресурсів домогосподарств у сучасних умовах. *Світ фінансів*. 2020. № 4 (65). С. 131–143.
10. Коваль С.Л., Сидор І.П. Фінансове забезпечення банківських послуг. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 30–35.
11. Кузьменко О. В. Аналіз фінансових ризиків в умовах глобалізації. *Фінансовий журнал*. 2021, № 3. С. 45-53.
12. Кульчицька Н.Є. Специфіка управління бюджетними ризиками сталого розвитку регіону. *Гроші, фінанси і кредит*. 2021. № 6. С. 62-68.
13. Кульчицька Н.Є. Концептуальні засади формування і функціонування бюджетного механізму розвитку муніципальної освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Випуск 40. С.55-62
14. Кульчицька Н. Є. Використання освітніх кластерів для управління фінансовим забезпеченням розвитку освіти на муніципальному рівні. *Науковий погляд: економіка та управління*. № 4. 2023. С. 111-118
15. Кульчицька Н. Є. Методичні вказівки щодо вивчення дисципліни «Теорія фінансів» для студентів усіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», Чортків. 2023.
16. Кульчицька Н. Є. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Теорія фінансів» для студентів усіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», Чортків. 2024.
17. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізима Т., Савчук С. Сучасні тенденції розвитку та наслідки трансформації бюджетної системи України в контексті реформування управління публічними фінансами. *Вісник економіки*. 2021. Вип. 4 (102). С. 38-56.
18. Мирончук В., Чорновол А., Чернишова О. Функціонування фінансового сектору України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38.
19. Макогон В.Д., Адаменко І.П. Державні та муніципальні фінанси в умовах економічних перетворень. *Економічний вісник університету*. 2020. Вип. 46. С. 177-183.
20. Мельник А. М. Управління капіталом в умовах економічної нестабільності. *Наукові записки*. 2020. № 5. С.112-120.
21. Офіційний сайт Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/>
22. Погрішук Г. Б., Руденко В. В., Добіжа Н. В. та ін. Фінансова політика в Україні: колект. монографія / за ред. Г. Б. Погрішук, В. В. Руденко. Тернопіль: Крок, 2023. 405 с.
23. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
24. Савченко О. Г., Фінансова стратегія розвитку компанії: сучасний підхід. Одеса: Одеський національний університет, 2022. 290 с.

25. Семенченко А.І. Інформаційно-комунікаційні технології в публічному управлінні місцевими фінансами: стан та перспективи розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №13-14. С. 86-91.
26. Сидор І.П., Коваль С.Л. Фінансові аспекти функціонування територіальних громад: теоретико-концептуальний зріз. *Економічні студії*. 2021. № 1 (31). С. 130–137.
27. Сидорчук А., Кириленко О., Коваль С., Сидор І. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Вип. 3 (44). Р. 82–91.
28. Сидорчук А. Фінансова стійкість домогосподарств: теоретичні основи та прикладні аспекти: монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 474 с.
29. Фінанси: підручник / за ред. д.е.н., професора А.І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2024. 567 с.
30. Вдовенко Л.О., Сушко Н. М., Фаюра Н., Д. Фінанси : навч. посіб.: ЦУЛ, 2021. 150 с.
31. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Фінанси : підручник / за ред. В.І. Грушка. К.: Ліра-К, 2020. 600 с. 24
32. Лютий І.О., Боринець С.Я., Варналій З.С. Фінанси : підручник / за ред. І. О. Лютого. К. : Ліра-К, 2021. 728 с.
33. Хомутенко А.В. Державний контроль ефективності управління державними фінансами України. *Економіка та держава*. 2020. №2. С. 48-56.
34. Biliuk O., Krap A., Kulchytska N. Peculiarities of Organization and Efficiency of the Educational Process Under Martial Law. *Journal of law and sustainable development*. 2023. № 7. <https://ojs.journalsdg.org/jlss/article/view/1310>.
35. Krysovaty A., Tymchenko O., Fedosov V., Silchenko M. Taxation, economic growth and welfare in a low-income country. *Economic Annals-XXI*. 2020. No181(1-2). P. 44-56.
36. Kulchytska N., Dermanska L., Semchyshyn L., Kostyshyn N., Yakovets T., Kulchytskyi R. Digitalization of Educational Activities at the Municipal Level. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16 (1), P. 645-657. [URL:https://doi.org/10.18662/rrem/16.1/842](https://doi.org/10.18662/rrem/16.1/842)
37. Myronchuk V., Pohrishchuk H., Dobizha N., Lashchyk I., Kashpruk Yu. Methodological approach to formation of a system of economic and legal support of stability of the banking system. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2021. Vol. 4. No. 39. Pp.29-34.
1. Lobodina Z., Kizyma T., Demianyshyn V., Berezka K., Savchuk S. Participatory budgeting in the context of behavioral finances. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2022. Vol. 5 (46). С. 109-125. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3886>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції інституту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінанси» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10 %	10 %	10 %	10 %	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінюється як середнє арифметичне з оцінок, отриманих по 8 темах	Підсумкова модульна контрольна робота по 1-8 темах Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів) Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів	Оцінюється як середнє арифметичне з оцінок, отриманих по 8 темах	Підсумкова модульна контрольна робота по 9-14 темах Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів) Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів	Оцінюється практичне завдання макс. 100 балів	Сукупність питомої ваги кожної складової: -80% - підготовка презентації; -20% - захист презентації.	Теоретичне питання – макс 20 балів Тестові завдання (10 тестів по 3 бали за тест) – макс. 30 балів Задача 1 – макс. 25 балів Задача 2 – макс. 25 балів

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Модульна робота – види контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 5 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 5 балів, що в підсумку дає максимально 25 балів;

5 балів – за тест надано правильну відповідь.

практичних завдань: 1 завдання, за розв'язання студент може отримати від 0 до 25 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв'язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

теоретичного питання: 2 теоретичних питання, за відповідь на кожне питання, студент може отримати від 0 до 25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Екзамен – види контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 3 бали, що в підсумку дає максимально 30 балів;

3 бали – на тест надано правильну відповідь.

практичних завдань: 2 задачі, за розв'язання кожної із яких студент може отримати від 0 до

25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв’язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв’язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв’язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

теоретичного питання: 1 теоретичне питання, за відповідь на яке студент може отримати від 0 до 20 балів.

10–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–9 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)